

VÁLOGATÁS A SZERZŐI JOGI SZAKÉRTŐ TESTÜLET SZAKVÉLEMÉNYEIBŐL

KONSTRUKCIÓS TERVEK, GYÁRTMÁNYTERVEK ÉS LÁTVÁNYTERVEK SZERZŐI JOGI MEGÍTÉLÉSE

SZJSZT-23/10

Magánmegkeresés

A megkereső által feltett kérdés

A tervező cég a megkeresésben bemutatott tevékenységének eredményeként elkészült, a beadványhoz mellékelt CD-n található tervek (konstrukciós tervek, gyártmánytervek, látványtervek) a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) alkalmazásában a szerzői jog által védett szerzői műnek minősülnek-e?

Az eljáró tanács szakvéleménye

Az Szt. 1. §-a meghatározza, hogy mi tekintendő szerzői műnek.

Az 1. § (1) bekezdése alapján a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat. A törvény hivatkozott rendelkezésének (3) bekezdése szerint a szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítélettől.

Amennyiben tehát egy alkotás az (1) bekezdés szerinti körbe tartozik, és megfelel a (3) bekezdésben rögzített kritériumoknak, szerzői jogi oltalom alatt állhat. A törvény ugyan-ezen szakaszának (2) bekezdése egy példálódzó felsorolást is tartalmaz arra vonatkozóan, hogy mely alkotások tartozhatnak ebbe a körbe, ez a lista azonban nem zárt, így olyan alkotások is védelem alatt állhatnak, amelyek nincsenek a (2) bekezdésben nevesítve, és a (2) bekezdésben nevesítettek is csak abban az esetben állnak oltalom alatt, ha eleget tesznek az előbb ismertetett kritériumoknak.

A konstrukciós terv, gyártmányterv, látványterv műtípusokat a (2) bekezdés példálódzó felsorolása nem tartalmazza, a fentiekből fakadóan azonban ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy ezek ne állhatnának szerzői jogi védelem alatt.

A megkereső által feltett kérdés eldöntéséhez tehát azt kell megvizsgálni, hogy a konstrukciós tervek, gyártmánytervek, látványtervek az irodalom, a művészet, a tudomány terü-

letére eső alkotások-e, illetve hogy tükröznék-e a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni-eredeti jelleget.

Az Szjt. 1. §-ának (2) bekezdése alapján lehet állítani, hogy a törvény az irodalmi, tudományos és művészeti alkotások körét tágan értelmezi, hiszen felsorolja ezek körében [c]) a számítógépi programalkotás és a hozzá tartozó dokumentáció akár forráskódban, akár tárgykódban vagy bármilyen más formában rögzített minden fajtáját, ideértve a felhasználói programot és az operációs rendszert is; [j]) a térképművet és más térképészeti alkotást; [k]) az építészeti alkotást és annak tervét, valamint az épületegyüttes, illetve a városépítészeti együttes tervét; [l]) a műszaki létesítmény tervét; [m]) az iparművészeti alkotást és annak tervét; [n]) a jelmez- és díszlettervet, [o]) az ipari tervezőművészeti alkotást is. Ezek ugyan nem tekinthetők tradicionális értelemben vett irodalmi, tudományos vagy művészeti műnek, de kétségtelenül a szerzői jogi oltalom körébe sorolhatók. E szempontból tehát – a tágan értelmezett irodalmi, tudományos vagy művészeti művek körébe – a konstrukciós tervek, gyártmánytervek, látványtervek is beletartozhatnak. (Lásd erről SZJSZT 04/10: Építési tenderterv felhasználása kiviteli tervként; SZJSZT 06/10: Homlokzati terv szerzői jogi védelme; SZJSZT 15/10: Építészeti alkotás engedélyezési tervének felhasználása kivitelezési terv elkészítésére és a felhasználási engedély terjedelme támogatási szerződés részét képező általános szerződési feltételek alapján; SZJSZT 24/9/1: Építészeti alkotás terve.)

Mindebből következően a megkereső által feltett kérdést eldöntő elemzést abban a tekintetben kell lefolytatni, hogy a csatolt tervek a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni-eredeti jelleggel bírnak-e.

Itt előre kell bocsátani azt, hogy nem állhatnak szerzői jogi védelem alatt senki javára azok a teljesítmények, amelyek mindenki számára szabadon hozzáférhetőek, a különböző szakmai, technikai előírások, elvárások, általános kritériumoknak megfelelő alkotóelemek, sablonok. Ezek ugyanis – még ha esetleg eredetileg valakinek az egyéni-eredeti szellemi tevékenységéből is fakadtak, mára olyan általános standardokká váltak, ami nem indokolja ezek monopolizálását.

A megkereső részletesen leírja megkeresésében, hogy milyen szakmai kritériumok alapján készül el egy konstrukciós-, gyártmány- vagy látványterv.

a) Látványterv

A látványtervezés tevékenységét az alábbiak szerint jellemzi: *„A látványtervezés a megrendelő által megjelölt eszközök, grafikák megjelenítése egy már létező felületről készült digitális fényképen. A megjeleníteni kért eszközök lehetnek világítódobozok, totemoszlopok, építési hálók, autógrafikák stb. A megrendelő például kérheti, hogy a tervező cég az önkormányzati engedélyeztetési eljáráshoz szükséges látványterven jelenítse meg, hogyan fog kinézni egy bizonyos üzlet fölött egy bizonyos világítódoboz. A látványtervező ilyenkor a világítódobozról*

készült képről kivágja a világítódobozt, vagy megrajzolja a világítódobozt, és a boltról készült képre, a bolt fölé illeszti.”

A leírásból egyértelmű, hogy önmagában a látványterv elkészítésénél nincs szó egyéni-eredeti tevékenységről, mivel már meglévő részleteknek, elemeknek a mechanikus – vagy a megrendelő kérése szerinti – elhelyezését jelenti. Maga a látványtervezés számos kötöttséget tartalmaz, amelyek igen szűk körre korlátozzák a tervező egyéni-eredeti gondolatának kibontását, de alapvetően nem lehetetlenítik el azt.

Vagyis nem kizárt az, hogy az alapul fekvő egyes elemek (a megkereső szóhasználatával: eszközök, grafikák), illetve a teljes látvány berendezése szerzői jogi védelem alatt álljon.

b) Konstruktív terv

A konstruktív tervezés folyamatát a megkereső a következőképpen jellemezte: *„A konstruktív tervezés előzetes műszaki vázlatot készítése a megrendelő által rendelkezésre bocsátott leírás vagy látvány alapján. A tervező cég a konstruktív tervet gyakran a megrendelő részére adott árajánlatához csatolja, a megrendelő döntését elősegítendő. A konstruktív terv egy kevésbé részletes, csomópontokat, anyagvastagságokat nem tartalmazó terv; alapvetően a megtervezett műszaki termék fő méreteit tartalmazza, azt, hogy az adott műszaki termék mekkora, hogy néz ki stb.; az adatokat azonban még nem tartalmazza a gyártáshoz szükséges részletességgel. A konstruktív tervezés során általában figyelemmel kell lenni bizonyos megrendelői megkötésekre (például a megrendelő által meghatározott logóra, bannerre), illetve az arcuati kézikönyv előírásaira. A tervező ugyanakkor meglehetősen nagy szabadságot élvez, a projektmanager többféle lehetőséget (konstruktív tervet) is felajánlhat a megrendelő részére. Amennyiben a megrendelő elfogadja a műszaki konstrukciónak még csak a fő paramétereit tartalmazó, gyártásra még alkalmatlan konstruktív terveket, akkor kerül sor a részletes tervezésre (gyártmánytervezés).”*

Ahogy a megkereső jelzi, a konstruktív terv vázlatos, későbbi kidolgozást igénylő elképzelések sorozata, amelynek elkészítése során számos megkötésre is figyelemmel kell lenni ráadásul. Ugyanakkor utal arra a megkereső, hogy a tervező meglehetősen nagy szabadságot élvez, így e tekintetben az sem kizárt, hogy már ebben a szakaszban egyéni-eredeti szerzői mű jön létre, bár nagyobb a valószínűsége annak, hogy itt még csak vázlatosan kidolgozott ötletek kerüljenek megfogalmazásra. Az ötleteket azonban nem illeti meg szerzői jogi védelem.

c) Gyártmányterv

A megkereső a gyártmánytervezés folyamatát a következőképpen írta le: *„A gyártmánytervezés a megrendelő által adott leírás, látvány vagy előzetes műszaki gyártmányterv alapján – a gyárthatóság, a költséghatékonyság szempontjaira, valamint a műszaki és a statikai elő-*

írásokra is figyelemmel – valamely komplett műszaki termék megtervezése, a termék gyártási rajzcsomagjának elkészítése. A gyártmányterv általában adott logó, banner, esetleg arcuati kézikönyv vagy már elfogadott előzetes gyártmányterv alapján készül, de a pontos műszaki konstrukció kialakítása a tervező feladata, és a külső megjelenést nem befolyásoló tényezők szabadon változtathatóak. A gyártmányterv adattartalma – a konstrukciós tervvel összehasonlítva – jóval részletesebb; a gyártmányterv alapján már látható, hogy az adott műszaki terméket milyen típusú és milyen vastag anyagokból, hogyan és milyen technológiával kell összerakni. A gyártmánytervnek nagyobb az értéke, mint a konstrukciós tervnek, mivel a gyártmányterv alapján lényegében bármikor legyártható az adott műszaki termék. A gyártmánytervezés magában foglalja az ún. csomópontok tervezését is, amely a terméket alkotó különböző anyagok illeszkedési pontjainak megtervezését jelenti.”

A megkereső felhívja a figyelmet arra, hogy a gyártmánytervezés folyamata során a tervezőnek a gyárthatóság, a költséghatékonyság szempontjaira, valamint a műszaki és a statikai előírásokra is figyelemmel kell dolgoznia, ami értelemszerűen meglehetősen nagy kötöttségeket jelent a kreatív alkotás vonatkozásában. A megkereső utal arra is, hogy itt olyan megfontolásokat kell figyelembe venni, hogy milyen típusú és milyen vastag anyagokból, hogyan és milyen technológiával kell összerakni végső soron a terméket. Ez szintén arra utal, hogy az alkotói tevékenységnek e körben csak szűken lehet helye.

Összefoglalva, az eljáró tanács megállapította, hogy a látványtervezés, a konstrukciós tervezés, illetve a gyártmánytervezés folyamatának leírása szerint a tervező számos, előre megadott paraméter alapján dolgozott. Ez általában nem zárja ki, hogy egyéni-eredeti jellegű tevékenységet is végezzen, így szerzői jogi védelemre alkalmas alkotást hozzon létre. A konkrét esetben rendelkezésre bocsátott rajzok és tervek összevetése alapján azonban az eljáró tanács nem azonosított be egyéni-eredeti jellegű mozzanatot, így szerzői jogi védelemre alkalmas mű nem jött létre.

Dr. Bacher Vilmos, a tanács elnöke

Dr. Gyenge Anikó PhD, a tanács előadó tagja

Dr. Debreczeni Ferenc, a tanács szavazó tagja

TELEVÍZIÓS MŰSOR ALAPJÁT KÉPEZŐ SZINOPSZIS SZERZŐI JOGI VÉDELME

SZJSZT-32/10

A Fővárosi Bíróság megkeresése

A megkereső által feltett kérdés

1. A keresetlevél mellékletét képező, a felperesek által is szinopszisznak nevezett irat tekinthető-e olyan, műsorkészítés alapjául szolgáló váznak, amely alapján, és annak egyes részei további kibontásával egy televíziós műsor megvalósítható további alkotómunka hozzáadása nélkül is?
2. Ha a felperesek által készített szinopszis önmagában már alapul szolgálhat egy önálló televíziós műsor elkészítéséhez, tekinthető-e olyan egyéni, eredeti jellegű alkotásnak, amely szerzői jogi védelem alatt áll?
3. Ha az előző két kérdésre a szakértő testület válasza az, hogy tekinthető egyéni, eredetű jellegű alkotásnak a műsorvázlat, amelynek a részletesebb kibontása a produkció készítése során is elegendő, állapítsa meg a szakértő, hogy a DVD-lemezekre is rögzített, az alperes által sugárzott „Csináljuk a Fesztivált” című műsor a felperesek műsorvázlata alapján készült-e el valószínűsíthetően, vagy sem?

Az eljáró tanács szakvéleménye

Előzetes megállapítások

A Fővárosi Bíróság kirendelő végzésében három konkrét, a bíróság által megfogalmazott kérdés megválaszolását kérte a Szerzői Jogi Szakértő Testülettől. A testület nem kapott olyan értelmű utasítást a bíróságtól, hogy a felek által közvetlenül a szakértő testülethez intézett kérdésekre is válaszolnia kellett volna, ezért az eljáró tanács a felperes és az alperes által közvetlenül a Szerzői Jogi Szakértő Testületnek megküldött kérdéseket figyelmen kívül hagyta, és csupán a Fővárosi Bíróság 15. számú kirendelő végzésében szereplő kérdésekre válaszolt.

A hatályos szerzői jogi törvény [1999. évi LXXVI. törvény („Sztj.”) 101. § (1) bekezdésében], illetve a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI.3.) Korm. rendelet 1. § (1) és (2) bekezdésében foglalt rendelkezések értelmében az eljáró tanács a kirendelésben is szereplő, a jogvita tárgyát képező szerzői jogi szakkérdésekben foglalt állást, és nem vizsgálta a műsorötletekkel, műsorformátumokkal kapcsolatos esetleges egyéb, polgári vagy versenyjogi kérdéseket.

A kirendelő végzés által hivatkozott, „szinopszisznak” nevezett irat nem volt teljes bizonyossággal azonosítható, mert az ügyiratokból megállapíthatóan a keresetlevélhez a felperesek

res két iratot is csatolt, amelyek a per tárgyát képező műsorleírást tartalmazzák: „A 101 leghíresebb magyar sláger” és a „Mindenidők legnagyobb slágerei” címet viselő leírást. A Mindenidők legnagyobb slágerei című irat részletesebb leírást tartalmaz, míg A 101 leghíresebb magyar sláger rövidebb, egyszerűbb megfogalmazású dokumentum. A két leírás mind megfogalmazásában, mind tartalmi szempontból némileg különbözik egymástól (pl. „100 dal” vagy „101 dal” című műsorsorozatra vonatkozik), ugyanakkor megállapítható, hogy a leírások ugyanarra a műsorra vonatkoznak. Az esetleges bizonytalanságok kiküszöbölése érdekében az eljáró tanács mindkét iratot egyaránt vizsgálta, és szakvéleményét mindkét iratra vonatkozóan alakította ki.

Az eljáró tanács szakvéleménye a Fővárosi Bíróság által feltett konkrét kérdésekről

Ad 1–2. A keresetlevél mellékletét képező, „A 101 leghíresebb magyar sláger” és a „Mindenidők legnagyobb slágerei” című irat nem egyéni eredeti alkotás, nem áll szerzői jogi védelem alatt, a következőkre tekintettel.

Ahogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület korábbi, a televíziós műsortervek, formátumleírások, technikai műsorleírások szerzői jogi vizsgálata tárgyában született szakvéleményeiben is részletesen kifejtésre került,¹ televíziós műsorleírások esetében a szerzői mű jelleg alapvetően két szempontból vizsgálható: a leírás, szinopszis tekintetében, nevezetesen, hogy a konkrét írásos anyag esetleg szépirodalmi vagy inkább szakirodalmi műként szerzői jogi védelem alatt áll-e; továbbá a műsorterv alapján létrejött, megvalósított műsor tekintetében, audiovizuális szerzői, illetve szomszédos jogok szempontjából. Tekintettel arra, hogy a perbeli esetben a műsorleírások alapján nem jött létre a felperesek részéről, illetve közreműködésével olyan konkrét audiovizuális mű, illetve szomszédos jogi teljesítmény, televízióműsor, amelynek felhasználására hivatkoztak volna a felperesek, ezért a konkrét ügyben audiovizuális szerzői jogi vagy szomszédos jogi kérdések nem merülnek fel. Ennek folytán azt, hogy az adott műsorleírások, szinopszisok szerzői jogi védelem alatt állnak-e, az dönti el, hogy azok esetleg szépirodalmi vagy szakirodalmi műként megállnak-e.

A vizsgálendő kérdés elsődlegesen az, hogy a keresetlevélhez csatolt műsorleírások formai, esztétikai, illetve tartalmi tekintetben olyan egyéni, eredeti szerzői alkotásnak minősülnek-e, amellyel kapcsolatosan szerzői jogi értelemben vett felhasználás egyáltalán értelmezhető lehet. Ennek a kérdésnek a megválaszolását követően lehet csak releváns az a kérdés, hogy a keresetlevélhez csatolt, szinopszisnak nevezett iratok alapján további alkotómunka hozzáadása nélkül megvalósítható-e a televízióműsor. Ha ugyanis a műsorleírások nem áll-

¹ Az eljáró tanács hivatkozik a műsortervek (szinopszisok), formátumleírások szerzői jogi védelmével kapcsolatos kérdések tárgyában született SZJSZT-9/00 számú, illetve televíziós műsorleírások/technikai forgatókönyvek szerzői jogi minősítése tárgyában született 28/00/1–2 számú, továbbá az ugyancsak televíziós műsorformátum szerzői jogi védelmének kérdéseivel foglalkozó 24/08 számú szakvéleményben foglalt elvi megállapításokra a szerzői jogi védelem jogszabályi feltételeit illetően.

nak szerzői jogi védelem alatt, akkor azok televízióműsorkénti megvalósítása sem minősül szerzői jogi értelemben releváns felhasználásnak, adott esetben szerzői jogi jogsértésnek.

A keresetlevélhez csatolt műsorleírások vizsgálata alapján megállapítható, hogy azok sem tartalmi, sem formai tekintetben nem hordozzák egyéni, eredeti alkotás jellegét, a per tárgyát képező műsorleírások nem haladják meg a szerzői jogi védelemben nem részesülő ötletkifejtés szintjét.

A leírások, szinopszisek célja alapvetően egy műsorötlet összefoglalása (A 101 leghíresebb magyar sláger), illetve a lebonyolításhoz szükséges részletesebb utasítások, illetve játékszabályok megadása (Mindenidők legnagyobb slágerei). Az Sztj. 1. § (6) bekezdése kifejezetten kizárja a szerzői jogi védelem köréből az ötletet, illetve az eljárást. Így a műsorötlet, illetve a tervezett műsor tárgyát képező vetélkedő erre épített játékszabálya nem áll szerzői jogi védelem alatt.

Bár a televíziós műsorötletek, formátumok általánosságban sem Magyarországon, sem külföldön nem állnak szerzői jogi védelem alatt, ezért az újdonság kérdése a szerzői jog szempontjából nem releváns. Megjegyzendő mégis, hogy a keresetlevélhez csatolt leírásokban szereplő alapötlet, zenei produkciók, könnyűzenei dalok vetélkedőszerű versengése (táncdalfesztivál), illetve zenei előadók vetélkedője (Megasztár, Popstars), amelyek helyezettjeiről a nézők szavazással döntenek, 2005-ben már mind a hazai, mind a nemzetközi televíziózásban régóta jól ismert műsorötlet volt, alapvetően nem tekinthető újnak.

A per tárgyát képező műsorleírások formai szempontból sem hordozzák egyéni, eredeti alkotás jellegét, kifejtésük nem egyéni, eredeti jellegű, a kidolgozás nem esztétikai megvalósítást céloz, hanem utasítások tárgyilagos leírását arra vonatkozóan, hogy milyen típusú műsort, milyen szabályrendszer szerint tervez/ajánl a felperes létrehozni, az miért számíthat sikerre, milyen módon érdemes a zenei versenykategóriákat létrehozni, hogyan javasolt a dalokat csoportosítani, hogyan szavaznak a nézők stb.

A műsorleírások kifejezés módjának egyszerűsége, az esztétikai megformáltság hiánya miatt a tartalmi szempontokon túl a formai jegyek alapján is megállapítható, hogy a keresetlevélhez csatolt műsorleírások nem állnak szépirodalmi műként sem szerzői jogi védelem alatt.

Bár a szerzői jogi védelem hiánya folytán a felhasználás kérdése szerzői jogi szempontból nem releváns, a bíróság által feltett első kérdésre az eljáró tanács válasza az, hogy a keresetlevélhez csatolt iratok audiovizuális, illetve televíziós szempontból nem tartalmaznak olyan részletességű konkrét szakmai, technikai megvalósítási utasításokat, hogy azok alapján egy televízióműsor további munka hozzáadása nélkül megvalósítható lenne. Az eljáró tanács véleménye szerint a szóban forgó leírások nem tekinthetők valamely televízióműsor forgatókönyvének, illetve technikai forgatókönyvnek, sem pedig olyan egyéb szakmai anyagnak, amely a konkrét műsor mint audiovizuális produkció megvalósításának alapjául szolgálhatna, abban audiovizuális megvalósításra vonatkozó instrukciók – a helyszínre vonatkozó ötleteken túl – egyáltalán nem szerepelnek.

Ad 3. Tekintettel arra, hogy az eljáró tanács válasza az első két kérdésre az, hogy a keresetlevélhez csatolt műsorleírások nem tekinthetők egyéni, eredeti szerzői alkotásnak, ezért a 3. kérdés megválaszolása nem volt az eljáró tanács feladata, a műsorleírások és a DVD-lemezekre rögzített adásanyagok összehasonlítását az eljáró tanács nem végezte el.

Dr. Gyertyánfy Péter, a tanács elnöke

Dr. Sár Csaba, a tanács előadó tagja

Kézdi-Kovács Zsolt, a tanács szavazó tagja

„A 100 LEGGAZDAGABB MAGYAR” CÍMŰ KIADVÁNNYAL ÖSSZEFÜGGŐ SZERZŐI JOGI KÉRDÉSEK

SZJSZT-01/11/1

A Fővárosi Bíróság megkeresése

A megkereső által feltett kérdések

1. A rendelkezésre álló periratok alapján kétséget kizáróan megállapítható-e, hogy az alperes által írt szócikkekre vonatkozóan a szerzői, vagyoni jogokat az alperes a felperesnek átengedte, így a felperes a szerzői, vagyoni jogokat az alperestől megszerezte?
2. Amennyiben az 1. pontban foglaltak nem állapíthatóak meg, a felperes az alperes bejegyzése hiányában más módon szerzői vagyoni jogokat szerzett-e az alperes által írt szócikkekre vonatkozóan?
3. Az első és második kérdésre adott igenlő válasz esetén szíveskedjen véleményt adni arról, hogy megállapítható-e, hogy a felperes kizárólagos használati jogot szerzett az alperes által írt szócikkekre vonatkozóan?
4. Az alperes írásbeli szerződés hiányában köteles lett volna-e elkészíteni a perbeli szócikkeket, és azokat köteles lett volna-e a felperes részére átadni, különös tekintettel arra, hogy a peres felek e megelőző években egymással együttműködtek, és 2004-ben is megkezdődött a kiadvány szerkesztése, különös tekintettel továbbá arra, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület 06/05/2 számú szakvéleménye szerint „A 100 leggazdagabb magyar” kiadvány folyóiratnak minősül?
5. A rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható-e, hogy a perbeli szócikkek szerzője kizárólag az alperes volt figyelemmel arra, hogy a perbeli folyóiratszám elkészítésére a felperes kezdeményezésére került sor, és a munkálatok a felperes irányítása alatt folytak.

Az eljáró tanács szakértői véleménye

Az eljáró tanács az alábbiakat kívánja előrebocsátani.

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. §-ának (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást ...”. Az eljáró tanács szakvéleménye meghozatalakor ezért kizárólag a kirendelő bíróság által rendelkezésre bocsátott adatok és iratok alapján hozta meg jelen szakvéleményét.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj.) 101. §-ának (1) bekezdése értelmében a testület hatásköre a szerzői jogi jogvitás ügyekben adott szakvélemények készítésére terjed ki. A rendelet 1. §-ának (2) bekezdése értelmében szerzői jogi jogvitás ügynek – a rendelet alkalmazása során – az Sztj.-ben szabályozott szerzői, szomszédos és adatbázis-előállítói jogok érvényesítésével összefüggő jogvitákat kell tekinteni. Az előzőekből következően az eljáró tanács kizárólag azon kérdésekben tehet megállapítást vagy foglalhat más módon állást, amely a fentieknek megfelelően szerzői jogi jogvitás ügynek minősül.

Az eljáró tanács, miután megvizsgálta a rendelkezésre bocsátott peres iratokat, megállapította, hogy a felperes szerzői jogi jogcímre hivatkozva kereseti igényt nem terjesztett elő. Bár kétségtelen, hogy a felperes 2008. október 21. napján előterjesztett keresetmódosítása tartalmaz olyan kereseti követelést, amelynek jogcíme a Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése szerint oltalmat élvező know-how, ez azonban nem minősíti a fentiek értelmében a peres vitát szerzői jogi jogvitás üggyé.

Ugyanakkor a kirendelő végzés 1. és 2. kérdése arra vonatkozik, hogy szerzői jogi jogalapon megállapítható-e a felperes jogszerzése, és az e kérdésekre adott válaszok összefüggnek a 3. és 5. kérdésre adható válasszal is.

Az eljáró tanács megállapította azt is, hogy a jelen ügy kapcsán a BRFK XI. Kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya egy ízben már kért a Szakértői Testülettől szakvéleményt. Az eljáró tanács megvizsgálta a jelen ügy aktái között is megtalálható SZJSZT 06/05 számú szakvéleményt, és azt állapította meg, hogy a korábbi szakvélemény elkészülte óta a jelen ügy tárgyát képező jogvita szerzői jogi aspektusait érintő új körülmény vagy adat nem merült fel. Ez amiatt sem lehetséges, mert a történeti tényállás a 06/05 számú szakvélemény elkészülte előtt lezárult. Az eljáró tanács az előzőekből következően a korábbi szakvélemény megállapításait változatlanul iránymutatónak tekinti.

Ad 1–2. Az Sztj. 16. §-ának (1) bekezdése és 42. §-ának (1) bekezdése alapján felhasználási jogot (abban a körben, ahol a vagyoni jogátruházást az Sztj. megengedi az 55. § útján) csak felhasználási engedély (jogátruházó nyilatkozat) és elfogadás alapján lehet szerezni.

Ez alól csak az jelent kivételt, ha az Sztj. a származékos jogszerzést lehetővé teszi felhasználási engedély nélkül (Sztj. 6. § és 30. §).

A felhasználási jog keletkezéséhez tehát a jelen tényállás mellett vagy szolgáltatási mű és műátadás volna szükséges (Sztj. 30. §), vagy egy ettől függetlenül létező felhasználási szerződés, azaz a szerző oldaláról létező felhasználási engedély.

Az SZJSZT 06/05 számon adott szakvéleményének I.2. pontja megállapítja, hogy az adott tényállásban a szolgáltatási műre vonatkozó jogszerzés még az egyéb feltételek megléte mellett sem következhetett be, mert „Az elnökség tagjai, illetve az eljáró tanács arra a következtetésre jutott, hogy az átadás önmagában attól nem állapítható meg, hogy a mű a munkáltató szerverén keresztülhaladt, illetve azon elmentésre került. Az átadás a munkáltatónál bevezetett szokásos rend szerint a szerzői mű közlésre kész állapotban a munkáltató rendszerébe történő beküldése, vagy más módon történő továbbítására irányuló kifejezett aktus, illetve megállapítható az átadás megtörténte akkor is, ha a munkaviszony megszűnésekor a munkakör átadásával együtt a kész szócikkek átadása is megtörtént.”

A 06/05-ös ügyben tett megállapítás szerint: „Az megdönthető vélelemnek minősül, hogy a munkaviszonyban álló szerző munkaköri kötelezettségébe tartozik az adott mű létrehozása.”

A jelen ügyben eljáró tanács megállapítja, hogy a munkaköri kötelezettség körében történő műelkészítés sem állapítható meg, mert a szócikkek elkészítésére és a szerkesztésre nem az alperes mint munkavállaló, hanem az A. M. Kft. vállalt kötelezettséget, és az ellenérték kifizetése is e társaságnak történt. Erre vonatkozóan került bizonyítékként csatolásra a 2005. november 17-én kelt alperesi ellenkérelem mellékleteként három számla, melyek a 3/A/1. számú, a 3/A/2. számú és a 3/A/3. számú peres iratok között találhatóak.

Az eljáró tanács e véleménye összhangban van az SZJSZT 06/05 számú véleménye II.c) válaszával:

„... az eljáró tanácsnak a rendelkezésre álló iratok alapján kialakítható véleménye szerint az R. Kiadó nem szerezte meg az Sz. P. által írt cikkekre vonatkozóan a szerzői vagyoni jogokat”.

A szolgáltatási műre vonatkozó jogszerzés vizsgálatát követően azt szükséges megvizsgálni, hogy van-e létező és érvényes felhasználási szerződés a felek között.

Az Sztj. 45. §-ának (1) bekezdése értelmében a felhasználási szerződést – ha a törvény eltérően nem rendelkezik – írásba kell foglalni. Az Sztj. vonatkozó rendelkezéseit a Szerzői Jogi Szakértő Testület 09/09. számú szakvéleményében már elemezte, az eljáró tanács e véleményyt a jelen ügyben is fenntartja, és arra az alábbiak szerint hivatkozik:

„Az Sztj. 16. § (1) bekezdése, 42. § (1) bekezdése, és – a jogátruházás esetére – az 55. § alapján csak meghatározott alakításoknak megfelelő engedély alapján keletkezik felhasználási jog.

A hatályos Sztj. e tekintetben kifejezetten eltér a korábbi szabályoktól. Míg a mű jogszerű felhasználásához szükséges engedély formáját illetően a régi Sztj. megelégedett a szerződésen kívül adott (egyoldalú) hozzájárulással is, az új Sztj. 16. § (1) bekezdés második mondata főszabályként szerződés kötését kívánja meg. ... A 9. § (2) bekezdése szerinti szerzői vagyoni jog gyakorlásának rendeltetésszerű módja a felhasználási szerződés kötése. Az Sztj. változtatott a

régi Szt. azon megközelítésén, hogy a felhasználáshoz (valójában a nyilvánosságra hozatalhoz), a személyhez fűződő jogok körében adott hozzájárulás elegendő lehet a szerző oldaláról a felhasználási szerződés megkötéséhez. Az Szt. rendszerében a felhasználás engedélyezésére, tehát a vagyoni jogok gyakorlása körében adott felhatalmazásra csak felhasználási szerződés megkötése útján kerülhet sor. Az 55. § hatálykiterjesztése pedig ennek az elvnek a hatókörét kiterjeszti az előadóművészi teljesítmények felhasználására és a szerzői vagyoni jogok átruházására irányuló szerződésekre is. [Szt. Nagykommentár, szerk: Gyertyánfy Péter, a 16. § (1) bekezdéséhez és a 42. § (1) bekezdéséhez fűzött magyarázat, Complex + Jogtár, 2009. május 31.-i lezárás].”

Hivatkozott szakvéleményében a testület azt állapította meg, hogy bár a ráutaló magatartás szerződési nyilatkozatnak tekintendő, a felek között ily módon létrejött felhasználási szerződés alaki okból, az írásba foglalás elmaradása miatt a Ptk. 217. §-ának (1) bekezdése értelmében semmis, azaz érvénytelen, az érvénytelenség miatt pedig a szerződés nem értelmezhető, mivel *„értelmezni csak létező, és érvényes szerződést lehet.”*

A jelen ügyben érintett, szerkesztett kiadványt az SZJSZT 06/05. számú szakvélemény folyóiratnak (időszaki kiadvány melléklete) tekintette, azaz az írásbeli alaktól az Szt. 45. §-ának (2) bekezdése alapján el lehet tekinteni (SZJSZT 06/05-ös szakvélemény, 5. o.).

Kérdés tehát az, hogy van-e olyan szóbeli megállapodás vagy olyan ráutaló magatartás, amely az R. Kiadó felhasználásijog-szerzését megalapozza.

Létező szóbeli megállapodásra nincs utalás az iratokban.

A jelen ügyben nem állapítható meg olyan ráutaló magatartás sem, amely felhasználási engedélyként értékelhető lenne. Ilyen ráutaló magatartás csak az átadás lehetne, amely azonban nem történt meg, mert (ahogy azt az SZJSZT 06/05-ös szakvéleményből idéztük) a mű(vek) munkáltató szerverén történő áthaladása nem valósítja meg az átadást.

Az 1. és a 2. kérdésre az eljáró tanács összefoglaló válasza az, hogy nem állapítható meg, hogy az alperes által írt szócikkekre vonatkozó vagyoni jogokat a felperes bármely szerzői jogi jogcímen megszerezte volna.

Ad 3. Mivel az eljáró tanács az első és második kérdésre nemleges választ adott, e kérdést megválaszolni nem szükséges.

Ad 4. A kérdés arra irányul, hogy írásbeli szerződés hiányában az alperes köteles lett volna-e *„elkészíteni a perbeli szócikkeket, és azokat köteles lett volna-e a felperes részére átadni”*. A korábban hivatkozott jogszabályok értelmében a kérdés megválaszolására az eljáró tanácsnak hatásköre nincs, mivel ez nem szerzői jogi szakkérdésnek minősül.

E kérdéskörben az eljáró tanács – az SZJSZT hatáskörének hiánya miatt – megállapítást nem tehet.

Ad 5. Az eljáró tanács jelezni kívánja, hogy a peres eljárás során korábban nem vetődött fel olyan kérdés, amely a vitatott művek (szócikkek) szerzőségére vonatkozott volna. Az eljáró tanács jelezni kívánja továbbá azt is, hogy sem a 06/05 számú szakvéleményt megelőzően, sem pedig azt követően nem merült fel olyan körülmény, amely az alperes szerzőségét megkérdőjelezte volna.

Az Szjt. 94/B. §-ának (1) bekezdése értelmében az ellenkező bizonyításig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek a nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették (első szerzőségi vélelem). Bár a hivatkozott jogszabályt az egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról szóló 2005. évi CLXV. törvény 33. §-ának (1) bekezdése értelmében csak a 2006. január elsejét követően indult eljárásokban kell alkalmazni, de tartalmilag ezzel azonos szabályt tartalmaz a Berni Unió Egyezményt kihirdető 1975. évi 4. törvényerejű rendelet 15. Cikkének (1) bekezdése is.

Az eljáró tanács ezt követően megállapította, hogy a peres iratokhoz 12. számon csatolt kiadvány 8. oldala Sz. P. alperest, továbbá K. Gy.-t és Sz. M.-et jelöli meg mint a perbeli kiadvány szerkesztőit és szerzőit. A kiadvány impresszuma szerzőkre vonatkozó további adatot nem, csupán az akkor hatályos sajtóról szóló 1986. évi II. törvény 16. § (1) bekezdésében megjelölt tartalmi elemeket tartalmazza. A fentiekből következően az eljáró tanács azt állapítja meg, hogy a jogszabály értelmében a vitatott kiadvány szerzőinek – ellenkező bizonyításáig – Sz. P.-t, továbbá K. Gy.-t és Sz. M.-et kell tekinteni.

Dr. Faludi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Békés Gergely, a tanács előadó tagja
Dr. Hepp Nóra, a tanács szavazó tagja

Összeállította: dr. Kiss Zoltán